

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีความแปรปรวนอย่างมาก สาเหตุหนึ่งมาจากการเกิดภาวะโลกร้อน (Global Warming) เป็นสภาวะการเปลี่ยนแปลงของอากาศ (Climate Change) ที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกเนื่องจากภาวะเรือนกระจก (Greenhouse effect) ที่มนุษย์ได้เพิ่มก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซไนตรัสออกไซด์และคลอโรฟลูโอโรคาร์บอน (CFC) มีผลทำให้เกิดภัยพิบัติและรุนแรงมากขึ้น จากข้อมูลสภาพภูมิอากาศโลกในครึ่งปีแรกขององค์การอุตุนิยมวิทยาโลก (World Meteorological Organization: WMO) พบว่ามีภัยธรรมชาติรุนแรงเกิดขึ้นกระจายทั่วโลกมากที่สุดและอุณหภูมิโลกโดยเฉลี่ยสูงขึ้นประมาณ 2 องศาเซลเซียส คือ อุณหภูมิโลกในช่วงเดือนมกราคม 2550 สูงกว่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ 127 ปี 1.88 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาวของยุโรป และในเดือนเมษายน 2550 อุณหภูมิเฉลี่ยสูงขึ้น 1.37 องศาเซลเซียส เฉพาะในเดือนเมษายน 2550 สูงกว่าอุณหภูมิเฉลี่ยโลกประมาณ 4 องศาเซลเซียส (ผู้จัดการออนไลน์, 2550)

นอกจากสภาวะอุณหภูมิโลกสูงขึ้นนั้นยังเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติที่ร้ายแรงขึ้นทั่วโลก เช่น การเกิดคลื่นความร้อน 2 ครั้งในแถบยุโรปตะวันออกเฉียงใต้ ช่วงเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม 2550 พบที่บัลแกเรียมีอุณหภูมิสูงถึง 45 องศาเซลเซียส การเกิดพายุฝนกระหน่ำในเอเชียใต้ของจีน ก่อให้เกิดอุทกภัยขึ้นหลายพื้นที่ การเกิดพายุไซโคลนครั้งแรกในทะเลอาระเบียบนแถบตะวันออกกลางทำให้มีผู้เสียชีวิต 50 คน และการเกิดหิมะตกเป็นครั้งแรกในรอบ 100 ปี ในประเทศแอฟริกา และอาร์เจนตินา

ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสภาวะโลกร้อน จากความผันแปรของภูมิอากาศประเทศไทยได้รับผลกระทบ คือ ความรุนแรงของภัยธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ อุทกภัย วัตภัย ธรณีพิบัติภัย ภัยแล้ง ภัยจากคลื่นสึนามิ ภัยจากไฟฟ้า อักคีภัย ภัยจากฟ้าผ่า เป็นต้น จากการรายงานข้อมูลการเกิดภัยพิบัติและความเสียหายจากการเกิดภัยพิบัติของประเทศไทยในระหว่างปี พ.ศ.2532-2549 ของศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงมหาดไทย แสดงรายละเอียด ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 สถานการณ์การเกิดภัยธรรมชาติของประเทศไทยระหว่าง ปี พ.ศ.2532-2549

ปี พ.ศ.	อุทกภัย		วาตภัย		ภัยแล้ง		ภัยหนาว	
	จำนวน (ครั้ง)	มูลค่าความ เสียหาย (บาท)	จำนวน (ครั้ง)	มูลค่าความ เสียหาย (บาท)	พื้นที่ เสียหาย (จังหวัด)	มูลค่าความ เสียหาย (บาท)	พื้นที่ เสียหาย (จังหวัด)	มูลค่าความ เสียหาย (บาท)
2532	9	11,739,595,265	507	14,056,053	29	121,966,702	-	-
2533	12	6,652,227,121	907	172,023,839	48	92,170,601	-	-
2534	14	0	705	75,850,000	59	262,170,159	-	-
2535	10	5,240,583,940	3,125	193,060,000	70	176,180,163	-	-
2536	9	2,181,606,542	836	204,434,000	68	198,760,140	-	-
2537	11	5,058,883,356	1,073	120,275,946	66	98,762,160	-	-
2538	8	6,123,517,926	616	100,414,000	72	177,620,420	-	-
2539	10	7,160,677,015	3,026	335,905,253	61	289,164,000	-	-
2540	7	3,824,223,866	2,993	518,639,692	64	249,160,170	-	-
2541	12	1,706,035,444	2,816	371,437,070	72	69,170,111	-	-
2542	9	1,381,638,279	986	192,215,567	58	1,520,500,651	-	-
2543	12	10,032,935,112	960	271,476,754	59	641,712,873	43	308,458,160
2544	14	3,666,285,247	1,061	501,018,658	51	71,962,973	39	17,168,200
2545	5	13,385,316,549	594	213,337,876	68	330,772,669	41	ไม่มีรายงาน
2546	17	2,066,078,476	3,213	457,429,782	63	174,329,410	22	ไม่มีรายงาน
2547	8	357,601,555	3,814	398,416,887	64	190,668,884	32	ไม่มีรายงาน
2548	12	5,982,283,276	1,313	148,871,750	71	7,565,861,139	24	ไม่มีรายงาน
2549	6	9,627,418,620	1,883	92,244,108	61	495,275,738	47	ไม่มีรายงาน

ที่มา: ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จากข้อมูลสถานการณ์การเกิดภัยธรรมชาติของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2532-2549 พบว่าการเกิดภัยธรรมชาติยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี นอกจากรายงานข้อมูลข้างต้นของการเกิดสถานการณ์ภัยธรรมชาตินั้น ในปี พ.ศ. 2548 เกิดสถานการณ์ธรณีพิบัติภัยคลื่นสึนามิครอบคลุมพื้นที่ความเสียหาย 6 จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ระนอง ตรังและสตูล รวมความเสียหาย คือ ผู้เสียชีวิต 5,395 คน ผู้บาดเจ็บ 8,457 คนและผู้สูญหาย 2,822 คน (ณ วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2548) โดยที่ภาครัฐเข้าไปช่วยเหลือด้วยงบประมาณรวมทั้งสิ้น 327,890,671 บาท

สถานการณ์การเกิดภัยพิบัติของประเทศไทยที่ผ่านมา ประเทศไทยได้รับความเสียหายครอบคลุมทั้งประเทศ และภาครัฐบาลได้เข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วยงบประมาณของประเทศ จำนวนมหาศาล ดังนั้นการคาดการณ์ล่วงหน้าในการป้องกันและเตรียมความพร้อมในการจัดการภัยพิบัติมีส่วนช่วยภาครัฐลดงบประมาณลงได้จึงได้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการป้องกันและเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย

(1) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีศูนย์ฯ ดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามภูมิภาคต่างๆ ทั้ง 12 เขต ครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัด ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย วาดภัยและดินโคลนถล่ม นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงเว็บไซต์ของหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อดูข้อมูลการคาดการณ์จากหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวข้อง

(2) กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดำเนินการพยากรณ์และเตือนภัยในสภาวะอากาศประจำวันแก่หน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนทั่วไป

(3) สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการปฏิบัติการทำฝนเทียมในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ

(4) กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการสำรวจตรวจสอบ ศึกษา วิจัยและพัฒนาความรู้ด้านธรณีวิทยา ซึ่งปัจจุบันได้มีการศึกษาพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่มทั่วประเทศ พร้อมทั้งจัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่มรายจังหวัด

(5) กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาข้อมูลทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำทั้งในระดับจังหวัดและระดับตำบล เพื่อรายงานสถานการณ์น้ำ

นอกจากนี้ในปัจจุบันมีองค์กรระหว่างประเทศที่ทำหน้าที่เตือนภัยและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการครอบคลุมประเทศในกลุ่มเอเชียและแปซิฟิก ได้แก่ บังคลาเทศ กัมพูชา จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ปากีสถาน เนปาล ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา ไทยและเวียดนาม คือ ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (Asian Disaster Preparedness Center: ADPC)

จากกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันได้มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาและพยากรณ์การเกิดภัยพิบัติในรูปแบบต่างๆ เช่น ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems: GIS) การสำรวจระยะไกล (Remote Sensing: RS) และระบบกำหนดตำแหน่งพิกัดโลก (Global Positioning System: GPS) ในการป้องกันและการแก้ปัญหาของภัยพิบัติต่างๆ สามารถ

บูรณาการเทคโนโลยีดังกล่าวเข้าด้วยกัน ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ถูกนำไปใช้ในหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมทรัพยากรน้ำ และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่มีภารกิจหลักในเรื่องการเตรียมความพร้อม และการจัดการด้านภัยพิบัติ ดังนั้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความพร้อมขององค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเหล่านี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งการผลักดันเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเข้าสู่การดำเนินงานของหน่วยงานราชการต่างๆ ก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการวิเคราะห์การเกิดภัยพิบัติ และในปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีภูมิอากาศได้มีการพัฒนาดาวเทียมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยขึ้น คือ ดาวเทียม THEOS ทำให้ได้ภาพข้อมูลดาวเทียมรายละเอียดสูงที่สามารถเห็นรายละเอียดของข้อมูลในระดับ 2 เมตร ครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศ ทำให้สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติอย่างรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ดำเนินการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2507 โดยมีจุดมุ่งหมายให้เป็นศูนย์กลางทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวม ทั้งยังเป็นแหล่งสะสม ค้นคว้า วิจัยและถ่ายทอดความรู้ ปัจจุบันได้เปิดการเรียนการสอนทั้งหมด 21 คณะ ประกอบด้วย คณะเกษตรศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะบริหารธุรกิจ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิจิตรศิลป์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรม คณะอุตสาหกรรม เกษตร คณะสื่อสารมวลชน คณะนิติศาสตร์ และวิทยาลัยศิลปะ สื่อและเทคโนโลยี

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรมที่สามารถแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการวิจัย การให้บริการวิชาการต่อชุมชน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการต่างๆ ปัจจุบันได้เปิดการเรียนการสอนรวม 2 ภาควิชาและ 1 ศูนย์ ได้แก่ ภาควิชาภูมิศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา และศูนย์สตรีศึกษา

หลักสูตรที่คณะสังคมศาสตร์ได้เปิดการเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีรายละเอียดของหลักสูตรดังนี้

ระดับปริญญาตรี

- 1) สาขาวิชาภูมิศาสตร์
- 2) สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
- 3) สาขาวิชาไทยศึกษา

ระดับบัณฑิตศึกษา

- 1) สาขาวิชาภูมิศาสตร์ (ภาคปกติ)
- 2) สาขาวิชาภูมิสารสนเทศ (ภาคพิเศษ)
- 3) สาขาวิชาการพัฒนาสังคม (ภาคปกติ)
- 4) หลักสูตรนานาชาติ สาขาวิชาการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ภาคปกติ)
- 5) สาขาวิชาสตรีศึกษา (ภาคปกติ)
- 6) สาขาวิชาสังคมศาสตร์สุขภาพ (ภาคปกติ)
- 7) สาขาวิชาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (ภาคพิเศษ)
- 8) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง (ภาคพิเศษ)

ภาควิชาภูมิศาสตร์ เป็นภาควิชาหนึ่งของคณะสังคมศาสตร์ ก่อตั้งในปี พ.ศ.2507 มุ่งเป็นสถาบันการเรียนการสอนและการวิจัยทางด้านภูมิศาสตร์ การจัดการทางพื้นที่ สิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับท้องถิ่น กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและนานาชาติ ปัจจุบันภาควิชาภูมิศาสตร์ มีคณาจารย์ 17 ท่าน ซึ่งได้มีการเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท โดยมีรายละเอียดหลักสูตร ดังนี้

ระดับปริญญาตรี เปิดสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ โดยเฉพาะการให้ความรู้ที่หลากหลายในเชิงหลักการ ทฤษฎี รวมถึงการใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพในการอธิบาย และวิเคราะห์ความหลากหลายในการเกิดของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ โดยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ หลักสูตรนี้ยังรวมไปถึงการประยุกต์ของเทคโนโลยีที่ทันสมัย เทคนิควิธีการทางด้านคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการศึกษาในหลักสูตรนี้จะช่วยให้นักศึกษามีความสามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้กับงานด้านสำรวจ ด้านการวางแผน การแก้ปัญหาและการพัฒนาการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในแต่ละลักษณะพื้นที่ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงพื้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาแบบจำลองเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ และยังสามารถที่จะนำผลที่ได้ไปใช้ร่วมกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ

ระดับบัณฑิตศึกษาประกอบด้วย หลักสูตรแรก คือ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ แผน ก เน้นการผลิตมหาบัณฑิตที่มีความรู้สูงและมีความสามารถในการทำงานวิจัยในเฉพาะเรื่องเน้นแนวความคิดด้านภูมิศาสตร์มนุษย์และสิ่งแวดล้อม ภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน และภูมิศาสตร์เมือง สำหรับหลักสูตรที่สอง คือ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ภูมิสารสนเทศ แผน ข เน้นผลิตมหาบัณฑิตผู้ที่ต้องการความรู้มากกว่าทักษะทางการวิจัย เหมาะ สำหรับบุคคลผู้ที่มีความต้องการจะเปิดกว้างทางความรู้ ประสบการณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทางภูมิสารสนเทศ¹ โดยบูรณาการในแขนงวิชาทางด้านภูมิศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและ วิศวกรรมศาสตร์ ผู้ศึกษาจะสามารถเข้าใจระบบการทำงานของเทคโนโลยีสารสนเทศและ สามารถพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ เพื่อรองรับการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน

ในปีการศึกษา 2551 คณะสังคมศาสตร์มีโครงการจะเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตร วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณภัย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้ความดูแล ของภาควิชาภูมิศาสตร์ ซึ่งหลักสูตรนี้จะศึกษาเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภัยพิบัติประเภทต่างๆ ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัย² ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ การสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องเมื่อเกิดสาธารณภัย และการประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศในการ คาดการณ์การเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ เมื่อศึกษาถึงสถาบันที่เปิดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดการ สาธารณภัย พบว่ามีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนแล้วหลายแห่ง ดังนี้

1) มหาวิทยาลัย Coventry University ประเทศอังกฤษ เปิดสอนในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา Disaster Management และหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขา Emergency Planning

2) มหาวิทยาลัย University of Ulster ประเทศไอร์แลนด์เหนือ เปิดสอนในหลักสูตร มหาบัณฑิต สาขา Disaster Relief (Healthcare)

¹ เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ เป็นการนำหลักทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านภูมิศาสตร์สมัยใหม่ มารวบรวมจัดเก็บข้อมูลวิเคราะห์ตีความหมายและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านภูมิศาสตร์ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านภูมิศาสตร์ 3 สาขา ได้แก่ ระบบสารสนเทศ ภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems: GIS) ระบบการสำรวจระยะไกลด้วยข้อมูลดาวเทียม (Remote Sensing: RS) และระบบกำหนดพิกัด ตำแหน่งบนโลก (Global Positioning Systems: GPS)

² สาธารณภัย ประกอบด้วยภัยธรรมชาติและอุบัติเหตุ ได้แก่ อุทกภัย วาดภัย ธรณีพิบัติภัย ภัยแล้ง ภัยจากคลื่นสึนามิ ภัยจากไฟฟ้า อากาศ ภัยจากฟ้าผ่า ภัยจากการก่อวินาศกรรม ภัยจากการคมนาคมขนส่ง และภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย เป็นต้น

3) มหาวิทยาลัย Touro University International ประเทศสหรัฐอเมริกา เปิดสอนในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขา Health Sciences Specialisation in Emergency and Disaster Management

4) มหาวิทยาลัย Grand Canyon University ประเทศสหรัฐอเมริกา เปิดสอนในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขา Leadership with an Emphasis in Disaster Preparedness and Crisis Management

5) มหาวิทยาลัย Metropolitan College of New York ประเทศสหรัฐอเมริกา เปิดสอนในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขา Emergency and Disaster Management

6) มหาวิทยาลัย University of the Free State ประเทศแอฟริกาใต้ เปิดสอนในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขา Disaster Management

7) มหาวิทยาลัย International Institute for Geo-Information Science and Earth Observation: ITC ประเทศเนเธอร์แลนด์ เปิดสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรและมหาบัณฑิต สาขา Applied Earth Sciences Specialisation in Geo-hazards

8) มหาวิทยาลัย Gadjah Mada University ประเทศอินโดนีเซีย เปิดสอนในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขา Geo-Information for Disaster Management

9) มหาวิทยาลัย Indian Institute of Remote Sensing: IIRS ประเทศอินเดีย เปิดสอนในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขา Hazard and Risk Analysis

จากข้อมูลสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในการจัดการสาธารณภัยจะเห็นว่ามีส่วนใหญ่มิเปิดสอนในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ และยังไม่มีการเรียนการสอนในระดับมหาบัณฑิตในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาถึงความพร้อมของภาควิชาภูมิศาสตร์ ปัจจุบันภาควิชาภูมิศาสตร์ได้ผลิตบัณฑิตและมหาบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถทางด้านภูมิศาสตร์กระจายตามหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีความก้าวหน้าทางการพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศเป็นอย่างมาก พร้อมกับมีการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จึงมีบุคลากรทางวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางด้านภัยพิบัติและสามารถให้ความรู้แก่ผู้ที่เข้าศึกษาในระดับมหาบัณฑิตสาขาการจัดการสาธารณภัยได้ นอกจากนี้ภาควิชาภูมิศาสตร์ ยังเป็นศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (ภาคเหนือ) ทำหน้าที่เชื่อมโยงบทบาทด้านวิชาการของบุคลากรภาควิชาภูมิศาสตร์ และ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การ

มหาชน) (สทอภ.) ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ความพร้อมในด้านของอุปกรณ์การเรียน การสอน ด้านบุคลากร ด้านการให้บริการข้อมูลดาวเทียมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ

การดำเนินการเรียนการสอนในสาขาวิชาการจัดการสาธารณสุขนั้น ทางภาควิชาภูมิศาสตร์ได้รับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ ได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย สทอภ. และ ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งชาติ (ADPC) เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ นักศึกษามีโอกาสได้เข้าไปศึกษาดูงานฝึกงานในหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งสนับสนุนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นอาจารย์ผู้สอนด้วย

การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเชิงบูรณาการในการจัดการสาธารณสุขนั้น เป็นการเพิ่มศักยภาพให้บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติจะสามารถตอบสนองต่อการป้องกันบรรเทาและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการ ภาระงาน พันธกิจของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ยังเสริมสร้างการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา กับหน่วยงานภาครัฐบาล เอกชน และองค์การระหว่างประเทศในการเพิ่มขีดความสามารถด้านการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญของการเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณสุข

ดังนั้น เพื่อให้การลงทุนเกิดประโยชน์สูงสุดจึงสนใจที่จะศึกษาความคุ้มค่าของหลักสูตรดังกล่าว ซึ่งการศึกษานี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนทางตรงของหลักสูตร เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตและปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพล พร้อมทั้งสามารถนำผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาการจัดการทั่วไปของหลักสูตรมหาบัณฑิตของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 2) เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของ โครงการ จุดคุ้มทุนและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุน
- 3) เพื่อวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนของหลักสูตร อัตราส่วนทางการเงินและจุดคุ้มทุน และความเป็นไปได้ในการลงทุนในหลักสูตรมหำบัณฑิต รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการลงทุนในหลักสูตรดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางการวางแผนการดำเนินการในระดับนโยบายของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรระดับมหำบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของโครงการใน 2 มิติ คือ มิติทางด้านสถาบันการศึกษาการจัดการองค์กรและการจัดการ และมิติทางการเงินโดยวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์ของโครงการหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ สาธารณภัย